

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/23-01/108

URBROJ: 65-23-10

Zagreb, 30. studenoga 2023.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 30. studenoga 2023. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića i državne tajnice Margaretu Mađerić i Mariju Pletikosu.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-01/95
URBROJ: 50301-04/25-23-13

Zagreb, 30. studenoga 2023.

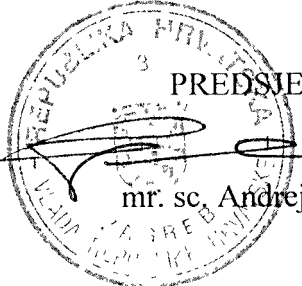
PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića i državne tajnice Margaretu Maderić i Mariju Pletikosu.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
OBITELJSKOG ZAKONA

Zagreb, studeni 2023.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA

Članak 1.

U Obiteljskom zakonu („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20. i 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), u članku 54. stavku 3. riječi: „su dužni“ zamjenjuju se riječju: „mogu“.

Stavci 4. i 5. brišu se.

Članak 2.

Naslov iznad članka 58. mijenja se i glasi: „Načini utvrđivanja majčinstva“.

Članak 58. mijenja se i glasi:

„Majčinstvo se može utvrditi:

1. presumpcijom majčinstva
2. priznanjem ili
3. sudskom odlukom.“

Članak 3.

Iza članka 58. dodaju se naslovi iznad članaka i članci 58.a, 58.b, 58.c, 58.d, 58.e i 58.f koji glase:

„Presumpcija majčinstva

Članak 58.a

Djetetova majka jest žena koja ga je rodila.

Priznanje majčinstva i postupak priznanja

Članak 58.b

(1) Majčinstvo se može priznati na zapisnik pred matičarom, Hrvatskim zavodom za socijalni rad ili sudom. Navedena tijela dužna su bez odgode dostaviti primjerak zapisnika matičaru nadležnom za upis djeteta u maticu rođenih.

(2) Ako priznanje majčinstva ili pristanak na priznanje daje maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, te osobe izjavu o priznanju majčinstva, odnosno pristanku na priznanje majčinstva daju pred Hrvatskim zavodom za socijalni rad nadležnim prema mjestu svoga prebivališta, odnosno boravišta.

(3) Majčinstvo se može priznati i u oporuci.

Osoba koja priznaje majčinstvo

Članak 58.c

(1) Majčinstvo može priznati:

1. punoljetna osoba neovisno o svojoj poslovnoj sposobnosti
2. maloljetna osoba koja je navršila šesnaest godina ako je sposobna shvatiti značenje i pravne posljedice priznanja i
3. maloljetna osoba mlađa od šesnaest godina, uz suglasnost njezinog zakonskog zastupnika.

(2) Ako su zakonski zastupnici maloljetne osobe koja priznaje majčinstvo iz stavka 1. točke 3. ovoga članka roditelji, za priznanje majčinstva djeteta potrebna je suglasnost roditelja sukladno članku 100. ovoga Zakona.

*Pristanak i prethodno mišljenje
za priznanje majčinstva*

Članak 58.d

(1) Priznanje majčinstva upisat će se u maticu rođenih ako je Hrvatski zavod za socijalni rad nadležan prema mjestu djetetova rođenja dao prethodno mišljenje.

(2) Hrvatski zavod za socijalni rad dužan je u roku od 15 dana od dana kad ga je to zatražio matičar dostaviti mišljenje iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Za upis priznanja majčinstva potreban je pristanak djeteta koje je navršilo četrnaest godina, a kojemu se priznaje majčinstvo.

(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati sadržaj, oblik i način utvrđivanja prethodnog mišljenja iz stavka 1. ovoga članka.

*Posebne odredbe o
priznanju majčinstva*

Članak 58.e

(1) Priznanje majčinstva je neopozivo.

(2) Majčinstvo se ne može priznati nakon djetetove smrti, osim ako to dijete ima potomstvo.

*Postupanje matičara
kad primi izjavu o priznanju majčinstva*

Članak 58.f

(1) Kad primi izjavu ili zapisnik o priznanju majčinstva, odnosno oporuku bez pristanka, suglasnosti i prethodnog mišljenja propisanih člancima 58.c i 58.d ovoga Zakona, matičar nadležan za upis djeteta u maticu rođenih dužan je zatražiti pristanak i suglasnosti koji su potrebni s obzirom na okolnosti pojedinog slučaja, kao i prethodno mišljenje.

(2) Pozive kojima se traže pristanci i suglasnosti punoljetnih i poslovno sposobnih osoba matičar dostavlja sukladno pravilima o osobnoj dostavi. Rok za davanje pristanaka i suglasnosti je 15 dana od dana dostave poziva.

(3) Pristanak i suglasnosti koji se traže od djeteta ili osobe lišene poslovne sposobnosti matičar traži posredstvom Hrvatskoga zavoda za socijalni rad nadležnog prema prebivalištu, odnosno boravištu osoba od kojih se pristanci traže.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka Hrvatski zavod za socijalni rad nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu osoba od kojih se pristanci traže dužan je u roku od 15 dana od dana kad ga je to zatražio matičar dostaviti pristanke.

(5) Matičar će u roku od 30 dana od dana priznanja majčinstva osobu koja je priznala majčinstvo i njezine zakonske zastupnike ako ih ima obavijestiti jesu li pribavljeni propisani pristanci, odnosno suglasnosti.“.

Članak 4.

Članak 59. mijenja se i glasi:

„(1) Ako majčinstvo nije utvrđeno presumpcijom majčinstva ili priznanjem, utvrđuje su u sudskom postupku.

(2) Tužbu radi utvrđivanja majčinstva može podnijeti:

1. dijete
2. žena koja sebe smatra majkom djeteta ili
3. Hrvatski zavod za socijalni rad.

(3) Ako se majčinstvo djeteta, čija je moguća majka osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, nije uspjelo utvrditi priznanjem, skrbnik majke, ovisno o okolnostima slučaja, dužan je pokrenuti postupak radi utvrđivanja majčinstva sudskom odlukom u roku od 30 dana od dana primitka obavijesti da nije pribavljen pristanak, odnosno od dana uskrate suglasnosti iz članka 58.c i 58.d ovoga Zakona.

(4) Ako osoba za koju se tvrdi da je majka djeteta nije živa, tužba radi utvrđivanja majčinstva podnosi se protiv njezinih nasljednika.

(5) Rokovi za podnošenje tužbe radi utvrđivanja majčinstva propisani su odredbama članka 383. stavka 1., članka 385. stavka 1. i članka 386. i 387. ovoga Zakona.“.

Članak 5.

U naslovu iznad članka 61. riječi: „i iznimke“ brišu se.

U članku 61. stavku 2. riječ: „smrću“ briše se.

Stavci 3., 4. i 5. brišu se.

Članak 6.

Iza članka 61. dodaje se naslov iznad članka i članak 61.a koji glase:

„Iznimka od presumpcije bračnog očinstva

Članak 61.a

(1) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka razvodom ili poništajem, može uz pristanak majke i majčina muža, priznati dijete do upisa djeteta u maticu rođenih.

(2) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka koji je sklopljen u razdoblju do tristo dana od prestanka ranijeg braka, može uz pristanak majke i majčinog muža iz kasnijeg braka priznati dijete do upisa djeteta u maticu rođenih.

(3) Na priznanje očinstva iz ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o priznanju očinstva.“.

Članak 7.

U članku 84. stavak 4. mijenja se i glasi:

„(4) Dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim osobama iz članka 120. ovoga Zakona, kao i pravo na točnu informaciju o važnim okolnostima u vezi s roditeljima i tim osobama, sukladno odredbama ovoga Zakona.“.

Članak 8.

U članku 95. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Roditelj koji stanuje s djetetom ima dužnost i odgovornost omogućivati i poticati ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, osim ako ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem nije u interesu djeteta.“.

Stavak 3. mijenja se i glasi:

„(3) Roditelji su dužni omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s osobama iz članka 120. ovoga Zakona.“.

Članak 9.

U članku 98. stavak 2. briše se.

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 2.

Članak 10.

U članku 108. stavak 3. mijenja se i glasi:

„(3) Odluke iz stavka 1. ovoga članka koje su bitne za dijete mogu biti i druge odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta kao što je ostvarivanje osobnih odnosa s osobama iz članka 120. ovoga Zakona, izvanredni medicinski postupci ili liječenje te izbor škole za koje odluke se smatra da je drugi roditelj dao svoju suglasnost.“.

Članak 11.

U članku 119. stavku 2. iza riječi: „tim roditeljem“ točka se zamjenjuje zarezom i dodaju se riječi: „osim ako ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem nije u interesu djeteta.“.

Članak 12.

U članku 124. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) U odluci kojom određuje mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud određuje vrijeme te mjesto ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem koje mora biti prikladno za dijete, a može se odrediti i nazočnost drugog roditelja ili druge punoljetne osobe iz članka 120. ovoga Zakona.“.

Stavak 4. mijenja se i glasi:

„(4) U iznimno opravdanim okolnostima mjera nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta s roditeljem iz stavka 3. ovoga članka može se produžiti do šest mjeseci, a ako je to od osobite važnosti za zaštitu prava i interesa djeteta do dodatnih šest mjeseci.“.

U stavku 5. riječ: „pravomoćne“ zamjenjuje se riječju: „ovršne“.

Članak 13.

U članku 130. stavak 4. mijenja se i glasi:

„(4) U postupku određivanja mjera za zaštitu djeteta može biti saslušan udomitelj koji se dulje vrijeme skrbi o djetetu kao i druge osobe koje dulje vrijeme žive s djetetom i skrbe o njemu.“.

Članak 14.

U članku 132. stavku 1. iza riječi: „izrabljivanje djeteta“ točka se zamjenjuje zarezom i dodaju se riječi: „izloženost djeteta obiteljskom nasilju.“.

Članak 15.

Članak 160. mijenja se i glasi:

„Svakodnevna skrb obuhvaća uobičajenu njegu i skrb o djetetu, brigu o prehrani, zdravlju, sigurnosti, odgoju, obrazovanju i psihosocijalnim potrebama djeteta.“.

Članak 16.

U članku 161. stavku 4. riječi: „i drugih članova djetetove obitelji ili djetetu bliskih osoba“ zamjenjuju se riječima: „i drugih osoba iz članka 120. ovoga Zakona“.

Članak 17.

U članku 168. stavku 4. riječi: „bliskim osobama“ zamjenjuju se riječima: „osobama iz članka 120. ovoga Zakona“.

Članak 18.

U članku 171. točka 5. briše se.

Dosadašnja točka 6. postaje točka 5.

Članak 19.

U članku 172. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Hrvatski zavod za socijalni rad je uz prijedlog za lišenje prava na roditeljsku skrb dužan sudu dostaviti izvješća i procjene na kojima temelji svoj zahtjev.“.

Članak 20.

U članku 190. stavku 1. točki 1. riječi: „ili svojim ponašanjem pokazuje nezainteresiranost za dijete“ brišu se.

Članak 21.

U članku 213. stavku 1. točki 5. i stavku 3. iza riječi: „rođenih“ dodaju se riječi: „i evidenciju o državljanstvu“.

Članak 22.

U članku 214. stavku 3. iza riječi: „rođenih“ dodaju se riječi: „i evidenciju o državljanstvu“.

Članak 23.

Naslov iznad članka 215. mijenja se i glasi: „Upis osobnih podataka na temelju posvojenja u matricu rođenih i evidenciju o državljanstvu“.

U članku 215. stavku 1., stavku 2. i stavku 4. iza riječi: „rođenih“ dodaju se riječi: „i evidenciju o državljanstvu“.

Članak 24.

U članku 234. stavku 1. riječi: „o kojima je dužna skrbiti se“ brišu se.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako je to od osobite važnosti za zaštitu prava i interesa punoljetne osobe, sud može potpuno lišiti poslovne sposobnosti osobu koja nije sposobna ostvariti smisleni kontakt s drugom osobom i izraziti svoju volju.“

U stavku 4. iza riječi: „sposobnosti“ dodaju se riječi: „osobe iz stavka 1. ovoga članka“.

Članak 25.

U članku 258. točkama 1. i 2. iza riječi: „priznanje“ dodaju se riječi: „majčinstva i“.

Točke 3., 4. i 5. brišu se.

Dosadašnje točke 6., 7. i 8. postaju točke 3., 4. i 5.

Članak 26.

U članku 320. stavak 3. briše se.

Članak 27.

U članku 323. stavak 3. mijenja se i glasi:

„(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, ako Hrvatski zavod za socijalni rad ima saznanja o postojanju obiteljskog nasilja ili ako procijeni da u okolnostima konkretnog slučaja zajednički sastanak ne bi bio svrhovit ili ako to jedna ili obje stranke iz opravdanih razloga zahtijevaju, zakazat će se i provesti odvojeni razgovori sa strankama.“

Članak 28.

U članku 324. stavku 1. točka 3. briše se.

Dosadašnje točke 4. i 5. postaju točke 3. i 4.

U dosadašnjoj točki 6. koja postaje točka 5., zarez i riječi: „te ocjena o mogućnosti ravnopravnog sudjelovanja stranaka u postupku obiteljske medijacije“ brišu se.

Članak 29.

U članku 325. stavku 1. točka 6. briše se.

Dosadašnja točka 7. postaje točka 6.

U stavku 2. riječi: „točaka 1., 4., 5. i 6.“ zamjenjuju se riječima: „točaka 1., 4. i 5.“.

Članak 30.

U članku 332. stavku 1. točka 1. mijenja se i glasi:

„1. u slučajevima postojanja tvrdnji o obiteljskom nasilju“.

Članak 31.

U članku 346. iza riječi: „postupak“ dodaje se zarez i riječi: „zakona kojim se uređuje izvanparnični postupak“.

Članak 32.

U članku 360. stavak 3. briše se.

Dosadašnji stavci 4. i 5. postaju stavci 3. i 4.

U dosadašnjem stavku 6. koji postaje stavak 5. riječi: „iz stavka 5.“ zamjenjuju se riječima: „iz stavka 4.“.

Dosadašnji stavak 7. postaje stavak 6.

Članak 33.

U članku 379. stavcima 1. i 3. riječi: „i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije“ brišu se.

Stavak 5. mijenja se i glasi:

„(5) Smatrat će se da je tužba radi razvoda braka povučena ako izvješće o obveznom savjetovanju ne bude podneseno u roku od osam dana, a ako ponovo bude podnesena tužba radi razvoda braka bez izvješća o obveznom savjetovanju, sud će odbaciti tužbu radi razvoda braka.“.

Stavak 7. briše se.

Članak 34.

Članak 392. mijenja se i glasi:

„Protiv drugostupanjske presude o utvrđivanju majčinstva ili očinstva dopuštena je revizija prema odredbama zakona kojim se uređuje parnični postupak.“.

Članak 35.

U članku 416. stavku 1. iza točke 3. dodaje se točka 4. koja glasi:

„4. uzeti u obzir postojanje obiteljskog nasilja.“.

U stavku 2. točki 1. riječi: „ili spremnost na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji“ brišu se.

Članak 36.

U članku 417. stavku 3. točki 1. riječi: „trideset tisuća kuna“ zamjenjuju se riječima: „3.980,00 eura“.

Članak 37.

U članku 418. stavku 1. riječi: „ako posumnja“ zamjenjuju se riječima: „ako postoji opasnost“.

Članak 38.

Članak 422. mijenja se i glasi:

„Protiv drugostupanjske odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija prema odredbama zakona kojim se uređuje parnični postupak.“.

Članak 39.

Članak 428. mijenja se i glasi:

„Protiv drugostupanjske odluke o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija prema odredbama zakona kojim se uređuje parnični postupak.“.

Članak 40.

Članak 447. mijenja se i glasi:

„Protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim je postupak završen dopuštena je revizija prema odredbama zakona kojim se uređuje parnični postupak.“.

Članak 41.

U članku 478. stavku 1. dodaje se nova točka 1. koja glasi:

„1. neslaganju roditelja i djeteta o upravljanju sredstvima koja su stečena djetetovim radom sukladno članku 85. stavku 2. ovoga Zakona“.

Dosadašnje točke 1. do 6. postaju točke 2. do 7.

Članak 42.

U članku 493. stavku 4. riječi: „koje su bliske s djetetom“ zamjenjuju se riječima: „iz članka 120. ovoga Zakona.“.

Članak 43.

Naslov iznad članka 501. mijenja se i glasi: „Posebne odredbe“.

U članku 501. iza stavka 2. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

„(3) Sud će po službenoj dužnosti upisati u očevidnik osoba lišenih poslovne sposobnosti podatke iz pravomoćnog rješenja o lišenju poslovne sposobnosti i pravomoćnog rješenja o vraćanju poslovne sposobnosti, odnosno o pravnim učincima navedenih rješenja ako oni nastupaju prije pravomoćnosti, kao i promjenu podataka upisanih u očevidnik.“

(4) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati sadržaj, oblik i način vođenja očevidnika iz stavka 3. ovoga članka.”.

Članak 44.

U članku 514. stavku 1. točki 1. riječi: „trideset tisuća kuna“ zamjenjuju se riječima: „3.980,00 eura“.

Članak 45.

U članku 523. stavku 1. točki 1. riječi: „trideset tisuća kuna“ zamjenjuju se riječima: „3.980,00 eura“.

Članak 46.

U cijelom tekstu Obiteljskog zakona („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20. i 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) riječi: „centar za socijalnu skrb“ u određenom broju i padežu zamjenjuju se riječima: „Hrvatski zavod za socijalni rad“ u odgovarajućem broju i padežu.

PRIJELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA**Članak 47.**

(1) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona s odredbama ovoga Zakona uskladiti sljedeće pravilnike:

1. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra obiteljskih medijatora, uvjetima stručne osposobljenosti obiteljskih medijatora, prostornim uvjetima i načinu provođenja obiteljske medijacije („Narodne novine“, broj 29/21.)
2. Pravilnik o obveznom savjetovanju („Narodne novine“, broj 123/15.)

3. Pravilnik o načinu pribavljanja mišljenja djeteta („Narodne novine“, broj 123/15.).

(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti pravilnik iz članka 58.d stavka 4., koji je dodan člankom 3. ovoga Zakona.

(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti pravilnik iz članka 501. stavka 4., koji je dodan člankom 43. ovoga Zakona.

Članak 48.

Ovaj Zakon objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupa na snagu 31. prosinca 2023.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

U Republici Hrvatskoj na snazi je Obiteljski zakon („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20. i 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske; u daljnjem tekstu: Zakon), kao temeljni propis kojim se uređuju obiteljski odnosi.

Zakon sadrži pravila kojima je uređen brak, izvanbračna zajednica žene i muškarca, odnosi roditelja i djece, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, posvojenje, skrbništvo, uzdržavanje, obvezno savjetovanje, obiteljska medijacija te postupci u vezi s obiteljskim odnosima.

Zakon je stupio na snagu 1. studenoga 2015., a radi usklađivanja sa Zakonom o sustavu državne uprave („Narodne novine“, broj 66/19.) noveliran je Zakonom o izmjenama Obiteljskog zakona („Narodne novine“, broj 98/19.).

Stupanjem na snagu Zakona o Centru za posebno skrbništvo („Narodne novine“, broj 47/20.), prestale su važiti odredbe članka 544. do 550. Obiteljskog zakona.

Odlukom i Rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-I-3941/2015 i dr. od 18. travnja 2023. („Narodne novine“, broj 49/23.), odlučeno je o ustavnosti Obiteljskog zakona i ukinute su sljedeće odredbe ili dijelovi odredaba i to: članak 54. stavak 4., članak 58., članak 59., članak 61. stavci 3., 4. i 5., članak 84. stavak 4., članak 95. stavak 3., članak 98. stavak 2., članak 108. stavak 3. u dijelu koji glasi: „što je ostvarivanje osobnih odnosa s djetetu bliskim osobama“, članak 124. stavak 2. u dijelu koji glasi: „ili djetetu bliske osobe“, članak 130. stavak 4., članak 160., članak 171. točka 5., članak 190. stavak 1. točka 1. u dijelu koji glasi: „ili svojim ponašanjem pokazuje nezainteresiranost za dijete“, članak 234. stavak 2., članak 258. točka 5. u dijelu koji glasi: „različitog ili“, članak 320. stavak 3., članak 360. stavak 3., članak 418. stavak 1. u dijelu koji glasi: „ako posumnja“.

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske utvrđuje se da ukinuti članci prestaju važiti 31. prosinca 2023. te da izmjene i dopune Obiteljskog zakona koje se radi toga donose moraju stupiti na snagu najkasnije 31. prosinca 2023.

Prestanak važenja citiranih odredbi može dovesti u pitanje zaštitu prava građana, a osobito djece te primjenu Zakona i njegovu cjelokupnu opstojnost. Navedeno tim više jer se radi o propisu koji uređuje iznimno osjetljivo područje obiteljskog prava te utječe na veliki broj adresata.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Predloženim zakonom usklađuje se s mjerodavnim odredbama Ustava Republike Hrvatske, uzimajući u obzir da je Ustavni sud Odlukom i Rješenjem, od 18. travnja 2023., odlučio o ustavnosti Obiteljskog zakona i ukinuo pojedine odredbe i dijelove odredbi.

Predloženim zakonom će se jezično i nomotehnički urediti istaknuta pitanja obiteljskopravnog uređenja: utvrđivanje majčinstva i očinstva, ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom, ograničavanje prava na upravljanje imovinom djeteta, dužnosti i prava osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb o djetetu, posebne pretpostavke za lišenje prava na roditeljsku skrb, odluka suda koja nadomješta pristanak roditelja na posvojenje, opseg lišenja poslovne sposobnosti, odluke o osobnim stanjima koje donosi isključivo štićenik, izražavanje mišljenja djeteta, obiteljska medijacija, obvezno savjetovanje i mjere kojima se osigurava provedba odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem.

U svrhu poštivanja načela dobrovoljnosti kao temeljnog načela instituta obiteljske medijacije, napušta se obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije te se uređuje mogućnost pristupanja prvom sastanku obiteljske medijacije, čime se bračnim drugovima omogućuje nesmetan pristup sudu, neovisno o sudjelovanju u obiteljskoj medijaciji.

Predloženim zakonom se uređuje neoboriva presumpcija majčinstva uvažavajući načelo mater semper certa est, budući da se u pravnom smislu smatra nespornim da je žena koja je rodila dijete i njegova majka. Za slučajeve neutvrđenog podrijetla ili pogrešno upisanog podrijetla djeteta od majke, moguće je voditi spor za utvrđivanje odnosno osporavanje majčinstva, a prema predloženom zakonu moguće je i priznati majčinstvo. Posebno se propisuje da se majčinstvo može utvrditi i priznanjem, te se uređuje postupak priznanja, osobe koje mogu priznati majčinstvo, propisuju potreban pristanak i prethodno mišljenje za priznanje majčinstva te se određuje da je za priznanje majčinstva potrebno prethodno mišljenje Hrvatskoga zavoda za socijalni rad, propisuju se posebne odredbe o priznanju majčinstva te se određuje postupanje matičara u vezi s priznanjem majčinstva. Također, s ciljem otklanjanja dvojbi u primjeni, jasnije je razrađena iznimka presumpcije bračnog očinstva tako da je moguće priznati dijete samo do upisa djeteta u maticu rođenih.

Predloženim zakonom uređuje se da se u postupku obveznog savjetovanja provode odvojeni razgovori s roditeljima te isto ne bi ovisilo više o procjeni stručnog tima Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Prilikom donošenja odluke s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljima sud će uzeti u obzir i postojanje tvrdnji o nasilju u obitelji, kao važnoj okolnosti za daljnje donošenje odluke.

U pogledu dužnosti i odgovornost roditelja koji stanuje s djetetom na omogućavanje te poticanje ostvarivanja osobnih odnosa s drugim roditeljem, uređuje se odredba na način da ista dužnost i odgovornost roditelja ne postoji ako ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem nije u interesu djeteta.

U odnosu na zabranu roditeljima da upravljaju sredstvima koja su stečena djetetovim radom, ovim Prijedlogom zakona se isto uređuje na način da se zabrana briše. S obzirom na to da su roditelji u odnosu na isto dijete i dalje nositelji roditeljske skrbi čiji je sastavni dio i upravljanje imovinom djeteta, kao i činjenicu da dijete može svojom vlastitom voljom upravljanje zaradom povjeriti roditeljima kao i trećim osobama, nije opravdano u potpunosti isključiti roditelje u upravljanju sredstvima koja su stečena djetetovim radom.

U pogledu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem pod nadzorom, sudu se daje mogućnost da u iznimno opravdanim okolnostima produži trajanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem pod nadzorom stručne osobe do dodatnih šest mjeseci. Ostvarivanje osobnih odnosa roditelja i djeteta dio je prava na poštovanje obiteljskog života u smislu članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i članka 7. Povelje Europske unije o temeljnim

pravima, što državi nameće pozitivnu obvezu sredstava radi osiguranja osobnih odnosa između djeteta i roditelja s kojim dijete ne stanuje. Vodeći računa o najboljem interesu djeteta, omogućuje se ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem, ali i dodatno štiti dobrobit djeteta u situacijama kada primjerice sumnja na nasilje, zlostavljanje djeteta ili dr. još nije dokazana ili je potrebno dodatno vrijeme za uspostavljanje emocionalnog odnosa djeteta s roditeljem kao preduvjeta za ostvarivanje osobnih odnosa bez nadzora. Također predloženim zakonom, omogućuje se provedba ovršne, a ne samo pravomoćne sudske odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta pod nadzorom, kako bi se što prije uspostavilo ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem pod nadzorom.

Predloženim zakonom se preciznije određuju osobe koje mogu biti saslušane u postupku određivanja mjera za zaštitu djeteta pred Hrvatskim zavodom za socijalni rad ili sudom, radi jasnoće odredbe i osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene.

Posebno se uređuje da se povredom osobnih prava djeteta podrazumijeva i izloženost djeteta obiteljskom nasilju te je tako svatko dužan prijaviti Hrvatskom zavodu za socijalnu skrb tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zloupotrebe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje te izloženost djeteta obiteljskom nasilju, budući da nasilje u obitelji predstavlja posebno tešku povredu osobnih prava djeteta.

Predlaže se brisanje odredbe Obiteljskog zakona kojom je propisana mogućnost suda da roditelja liši prava na roditeljsku skrb na temelju pravomoćne presude za neko od navedenih kaznenih djela. Naime, počinjenje kaznenog djela roditelja na štetu djeteta povlači za sobom i obiteljskopravnu odgovornost roditelja koja je različita od kaznenopravne odgovornosti te stoga ni obiteljskopravna zaštita ne bi trebala biti uvjetovana kaznenopravnom zaštitom.

Predloženim zakonom uređuje se iznimka kojom se punoljetnu osobu koja nije sposobna ostvariti smisleni kontakt s drugom osobom i izraziti svoju volju, može potpuno lišiti poslovne sposobnosti, ako je to od osobite važnosti za zaštitu prava i interesa punoljetne osobe. Analizom koju je izvršio Ustavni sud Republike Hrvatske prilikom donošenja svoje Odluke, utvrđeno je da se u praksi pojavljuju rješenja koja, premda su formalno usklađena s Obiteljskim zakonom, ona sadržajno imaju učinke potpunog lišenja poslovne sposobnosti, što kroz duže razdoblje može dovesti do anomalija u praksi. Stoga je predloženim zakonom potrebno omogućiti potpuno lišenje poslovne sposobnosti samo u najtežim slučajevima za pojedine osobe koje uslijed svoga zdravstvenog stanja nisu uopće sposobne skrbiti o svojim pravima i interesima.

Predloženim zakonom se također propisuje da će sud prije donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem uzeti u obzir postojanje obiteljskog nasilja.

Predloženim zakonom, Zakon se usklađuje s Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, broj 3/18.).

Dana 10. lipnja 2023. stupio je na snagu Zakon o izvanparničnom postupku („Narodne novine“, broj 59/23.), stoga se prijedlogom zakona predlaže u postupcima pred sudom, na odgovarajući način, supsidijarna primjena odredbi zakona kojim se uređuje izvanparnični postupak.

Također, predloženim zakonom vrši se usklađivanje sa Zakonom o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/08., 57/11., 148/11. - pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22. i 114/22.).

Radi potrebe usklađivanja Obiteljskog zakona sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 57/22. i 88/22. - ispravak), prijedlogom zakona predlažu se izmjene odredbi koje sadrže pozivanje na hrvatsku kunu na način da se iznosi u kunama zamijene iznosima u eurima.

Nadalje, prijedlogom zakona u cijelom tekstu Obiteljskog zakona mijenja se naziv: „centar za socijalnu skrb“ u naziv: „Hrvatski zavod za socijalni rad“, radi usklađivanja sa Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22., 46/22., 119/22. i 71/23.), kojim je propisano da centri za socijalnu skrb prestaju s radom 31. prosinca 2022., a dana 1. siječnja 2023. poslove centra za socijalnu skrb preuzima Hrvatski zavod za socijalni rad.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Ovim člankom napušta se obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije te se uređuje mogućnost pristupanja prvom sastanku obiteljske medijacije, uvažavajući načelo dobrovoljnosti, kao temeljno načelo obiteljske medijacije. Time se bračnim drugovima omogućuje nesmetan pristup sudu, neovisno o sudjelovanju u obiteljskoj medijaciji.

Uz članak 2.

Ovim člankom mijenja se članak 58. i naslov iznad članka na način da se propisuje „Načini utvrđivanja majčinstva“ i odredba kojom su uređeni načini utvrđivanja majčinstva, s obzirom na to da se ovim Zakonom propisuje mogućnost utvrđivanja majčinstva priznanjem.

Uz članak 3.

Ovim člankom dodani su naslovi iznad članaka i članci 58.a, 58.b, 58.c, 58.d, 58.e i 58.f. Odredbom članka 58.a uređena je neoboriva presumpcija majčinstva uvažavajući načelo mater semper certa est, budući da se u pravnom smislu smatra nespornim da je žena koja je rodila dijete i njegova majka. Za slučajeve neutvrđenog podrijetla ili pogrešno upisanog podrijetla djeteta od majke moguće je voditi spor za utvrđivanje odnosno osporavanje majčinstva, a prema ovom Zakonu moguće je i priznati majčinstvo. Nadalje, dodanim odredbama u obiteljsko zakonodavstvo ponovo se uvodi priznanje majčinstva i time omogućuje djetetu da na jednostavan i djelotvoran način stekne saznanja o svom porijeklu od majke. Osim toga, navedenim se osigurava ravnopravnost spolova zagarantirana Ustavom Republike Hrvatske te se zainteresiranim subjektima kao i djetetu omogućava razrješavanje njihovih osobnih stanja i obiteljskih odnosa. Radi sprječavanja moguće zlouporabe instituta priznanja majčinstva, kao dodatni kontrolni mehanizam, za upis priznanja majčinstva u maticu rođenih potrebno je prethodno mišljenje Hrvatskog zavoda za socijalni rad u svakom konkretnom slučaju. Ako se prilikom priznanja majčinstva djeteta rođenog izvan zdravstvene ustanove primjerice utvrdi da je dijete rođeno putem zamjenskog majčinstva (surogat majčinstva), u tom slučaju Hrvatski zavod za socijalni rad neće dati pozitivno mišljenje i priznanje majčinstva neće biti moguće upisati u maticu rođenih jer je prema Zakonu o medicinski pomognutoj oplodnji („Narodne novine“, broj 86/12.) zamjensko majčinstvo izričito zabranjeno. Propisuje se i da će ministar

nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom propisati sadržaj, oblik i način utvrđivanja prethodnog mišljenja.

Uz članak 4.

Ovim člankom, izmijenjen je članak 59. Obiteljskog zakona na način da se isti stavkom 1. usklađuje s propisanim institutom priznanja majčinstva iz članka 3. ovoga Zakona. Stavkom 3. uređena je dužnost skrbnika moguće majke lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, za pokretanje postupka radi utvrđivanja majčinstva sudskom odlukom u propisanom roku. Time se omogućuje utvrđivanje majčinstva djetetu kojem je moguća majka osoba lišena poslovne sposobnosti i izjednačuje obveza skrbnika majke za pokretanje postupka radi utvrđivanja majčinstva s obvezom skrbnika majke ili oca, ovisno o okolnostima slučaja, za pokretanje postupka radi utvrđivanja očinstva iz članka 69. stavka 5. Obiteljskog zakona. Osim toga, ovim se rješenjem dodatno poštuje obveza provedbe odluka Europskog suda za ljudska prava (npr. *Krušković protiv Hrvatske*).

Uz članak 5.

Ovim člankom, stavkom 1. briše se iznimka u naslovu iznad članka 61. Obiteljskog zakona. Stavkom 2. omogućuje se presumpcija očinstva muža majke iz kasnijeg braka neovisno o pravnoj osnovi za prestanak ranije sklopljenog braka. Stavci 3., 4. i 5. članka 61. Obiteljskog zakona izdvajaju se iz navedenog članka i smještaju se u poseban članak 61.a koji nosi naslov: „Iznimke od presumpcije bračnog očinstva“.

Uz članak 6.

Stupanjem na snagu Obiteljskog zakona („Narodne novine“, broj 103/15.) omogućeno je priznanje očinstva muškarcu koji se smatra ocem djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka razvodom ili poništajem, uz pristanak majke i majčina muža (članak 61. stavak 3.). Ako je majka sklopila kasniji brak za priznanje očinstva potreban je pristanak majke i majčina muža iz kasnijeg braka (članak 61. stavak 4). Navedeno priznanje očinstva predstavlja iznimku od presumpcije bračnog očinstva. U praksi je takvo priznanje bilo moguće samo prije upisa djeteta u maticu rođenih, odnosno prije upisa bračnog očinstva budući da Obiteljskim zakonom kao ni Zakonom o državnim maticama nije propisan pravni temelj za brisanje upisanog bračnog očinstva. Štiteći pravo djeteta na saznanje vlastitog podrijetla, pravo na obiteljski život i roditeljsku skrb biološkog oca, odredbama ovoga članka, pod propisanim uvjetima, zadržava se iznimka od presumpcije bračnog očinstva koja kod upisa djeteta u maticu rođenih ima prednost u odnosu na presumpciju bračnog očinstva, na način da u slučaju da očinstvo djeteta nije utvrđeno priznanjem, djetetovim ocem smatra se majčin muž. Radi otklanjanja dvojbi, propisano je vremensko ograničenje mogućeg priznanja očinstva muškarcu koji sebe smatra ocem djeteta, a radi jasnoće norme, jezično i nomotehnički je dodatno uređena dosadašnja odredba članka 61. stavka 4. koja je ovim Zakonom uređena člankom 61.a stavkom 2.

Uz članak 7.

Ovim člankom, u odnosu na ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim osobama upućuje se na osobe iz članka 120. Obiteljskog zakona radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene odredbe članka 84. stavka 4. Obiteljskog zakona.

Uz članak 8.

Ovim člankom, dopunjuje se odredba članka 95. stavka 2. Obiteljskog zakona kojom je propisana dužnost i odgovornost roditelja koji stanuje s djetetom da istome omogući te potiče ostvarivanje osobnih odnosa s drugim roditeljem, osim ako ostvarivanje osobnih odnosa

djeteta s roditeljem nije u interesu djeteta. Stavkom 2. mijenja se odredba članka 95. stavka 3. Obiteljskog zakona na način da su roditelji dužni omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa osobama iz članka 120. Obiteljskog zakona radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe.

Uz članak 9.

Ovim člankom brisana je zabrana roditeljima da upravljaju sredstvima koja su stečena djetetovim radom. Dijete koje je navršilo 15 godina i koje zarađuje stječe ograničenu poslovnu sposobnost te može samostalno sklapati pravne poslove i preuzimati obveze u visini iznosa koji zarađuje i raspolagati svojom zaradom pod uvjetom da ne ugrožava svoje uzdržavanje. S obzirom na to da su roditelji u odnosu na isto dijete i dalje nositelji roditeljske skrbi čiji je sastavni dio i upravljanje imovinom djeteta, kao i činjenicu da dijete može svojom vlastitom voljom upravljanje zaradom povjeriti roditeljima kao i trećim osobama, nije opravdano u potpunosti isključiti roditelje u upravljanju sredstvima koja su stečena djetetovim radom.

Uz članak 10.

Ovim člankom, mijenja se odredba članka 108. stavka 3. Obiteljskog zakona na način da se u vezi s odlukama o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetu s djetetu bliskim osobama upućuje na članak 120. Obiteljskog zakona radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe.

Uz članak 11.

Ovim člankom dopunjuje se stavak 2. članka 119., radi usklađivanja s člankom 95. stavkom 2. Obiteljskog zakona.

Uz članak 12.

Ovim člankom, mijenja se odredba članka 124. stavka 2. na način da se u odluci kojom se određuje ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem pod nadzorom može odrediti i nazočnost osoba iz članka 120. Obiteljskog zakona. Navedeno je potrebno radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe. Stavkom 2. ovoga članka sudu se daje mogućnost da u iznimno opravdanim okolnostima produži trajanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem pod nadzorom stručne osobe do dodatnih šest mjeseci. Ostvarivanje osobnih odnosa roditelja i djeteta dio je prava na poštovanje obiteljskog života u smislu članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i članka 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, što državi nameće pozitivnu obvezu sredstava radi osiguranja osobnih odnosa između djeteta i roditelja s kojim dijete ne stanuje. Vodeći računa o najboljem interesu djeteta, ovom odredbom se omogućuje ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem, ali i dodatno štiti dobrobit djeteta u situacijama kada primjerice sumnja na nasilje, zlostavljanje djeteta ili dr. još nije dokazana ili je potrebno dodatno vrijeme za uspostavljanje emocionalnog odnosa djeteta s roditeljem kao preduvjeta za ostvarivanje osobnih odnosa bez nadzora. Stavkom 3. omogućuje se provedba ovršne, a ne samo pravomoćne sudske odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta pod nadzorom kao što je primjerice privremena mjera suda kojom žalba ne odgađa provedbu mjere, a sve kako bi se što prije uspostavilo ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem pod nadzorom.

Uz članak 13.

Ovim člankom mijenja se odredba članka 130. stavka 4. Obiteljskog zakona na način da se preciznije određuju osobe koje mogu biti saslušane u postupku određivanja mjera za zaštitu djeteta pred Hrvatskim zavodom za socijalni rad ili sudom, radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe.

Uz članak 14.

Ovim člankom dopunjuje se odredba članka 132. stavka 1. Obiteljskog zakona na način da se povredom osobnih prava djeteta podrazumijeva i izloženost djeteta obiteljskom nasilju te je tako svatko dužan prijaviti Hrvatskom zavodu za socijalnu skrb tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zloupotrebe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje te izloženost djeteta obiteljskom nasilju, budući da nasilje u obitelji predstavlja posebno tešku povredu osobnih prava djeteta.

Uz članak 15.

Ovaj članak uređuje pojam svakodnevne skrbi o djetetu. Ovom odredbom ne zadire se niti utječe na pravo i dužnost roditelja u zastupanju djetetovih osobnih i imovinskih prava i interesa kao ni ostalih sadržaja roditeljske skrbi.

Uz članak 16.

Ovaj članak upućuje na osobe iz članka 120. Obiteljskog zakona kod poticanja ostvarivanja osobnih odnosa između djeteta, roditelja, drugih članova djetetove obitelji ili drugih osoba radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe.

Uz članak 17.

Ovaj članak upućuje na osobe iz članka 120. Obiteljskog zakona kod ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljima i drugim osobama dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe.

Uz članak 18.

Ovim člankom briše se kao suvišna točka 5. članka 171. Obiteljskog zakona kojom je propisana mogućnost suda da roditelja liši prava na roditeljsku skrb na temelju pravomoćne presude za neko od navedenih kaznenih djela. Naime, počinjenje kaznenog djela roditelja na štetu djeteta povlači za sobom i obiteljskopravnu odgovornost roditelja koja je različita od kaznenopravne odgovornosti te stoga ni obiteljskopravna zaštita ne bi trebala biti uvjetovana kaznenopravnom zaštitom. Tako je u slučaju počinjenja kaznenog djela roditelja na štetu djeteta, Hrvatski zavod za socijalni rad dužan odmah ispitati slučaj i na temelju sveobuhvatne obiteljske procjene poduzeti mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta iz svoje nadležnosti odnosno predložiti sudu određivanje mjera iz nadležnosti suda koje uključuju i lišenje prava na roditeljsku skrb onoga roditelja za kojeg to Hrvatski zavod za socijalni rad predloži temeljem opće pretpostavke iz članka 170. Obiteljskog zakona, neovisno o kaznenom postupku koji se vodi protiv roditelja.

Uz članak 19.

Ovim člankom mijenja se odredba stavka 2. članka 172. s obzirom na to da se ovim Zakonom u članku 171. stavak 5. briše.

Uz članak 20.

Ovim člankom, u članku 190. stavku 1. brisan je pojam roditelja koji „svojim ponašanjem pokazuje nezainteresiranost za dijete“ radi pravne sigurnosti te sprječavanja mogućnosti za zlorabu ili arbitrarnu primjenu odredbe.

Uz članke 21. do 23.

Ovim člankom uređeno je da će se u evidenciju o državljanstvu upisivati podaci u vezi s posvojenjem djeteta, obzirom da je osim dosadašnjeg upisa u maticu rođenih, potrebno promjenu izvršiti i u odnosu na evidenciju o državljanstvu, u svrhu zaštite osobnih podataka posvojenoga djeteta u odnosu na pravne učinke posvojenja.

Uz članak 24.

Ovim člankom, uređeno je da će sud u izvanparničnom postupku punoljetnu osobu koja se zbog duševnih smetnji ili drugih razloga nije sposobna brinuti o nekom od svojih prava, potreba ili interesa, ili koja ugrožava prava i interese drugih osoba, neovisno skrbi li se o njima ili ne (ovu vrstu zaštite treba pružiti svim osobama, a ne samo onima o kojima je osoba u odnosu na koju je pokrenut postupak dužna skrbiti), u tom dijelu lišiti poslovne sposobnosti. Nadalje uređuje se iznimka kojom se punoljetnu osobu koja nije sposobna ostvariti smisleni kontakt s drugom osobom i izraziti svoju volju, može potpuno lišiti poslovne sposobnosti, ako je to od osobite važnosti za zaštitu prava i interesa punoljetne osobe. Analizom koju je izvršio Ustavni sud Republike Hrvatske prilikom donošenja svoje Odluke, utvrđeno je da se u praksi pojavljuju rješenja koja, premda su formalno usklađena s Obiteljskim zakonom jer se njima osobu poslovne sposobnosti lišava djelomice, ona sadržajno imaju učinke potpunog lišenja poslovne sposobnosti, što kroz duže razdoblje može dovesti do anomalija u praksi. Stoga je ovim izmjenama i dopunama zakona potrebno omogućiti potpuno lišenje poslovne sposobnosti samo u najtežim slučajevima za pojedine osobe koje uslijed svoga zdravstvenog stanja nisu uopće sposobne skrbiti o svojim pravima i interesima. Potrebno je istaknuti kako je člancima 236., 498. i 499. Obiteljskog zakona uređena dodatna zaštite osobe u odnosu na koju se provodi postupak radi lišenja poslovne sposobnosti kroz sudjelovanje posebnog skrbnika imenovanog sukladno izdanoj anticipiranoj naredbi ili imenovanog iz neovisne ustanove Centra za posebno skrbništvo, saslušanje u sudskom postupku i osobni i neposredni pregled vještaka prilikom vještačenja. Također, nomotehnički je uređeno povezivanje stavaka 1. i 2. članka 234. Obiteljskog zakona.

Uz članak 25.

Ovim člankom, uređeno je da štićenik neovisno o dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti, može donijeti i odluke o priznanju majčinstva i pristanku na priznanje majčinstva. Nadalje brisana je mogućnost štićenika za donošenje odluka vezano uz pristanak za sklapanje i razvod braka, te stupanje u životnu zajednicu s osobama različitog ili istoga spola te prestanak tih zajednica. Naime, sklapanje braka je formalan postupak uređen odredbama Obiteljskog zakona kojim je reguliran i pravni položaj osobe lišene poslovne sposobnosti. Izvanbračna zajednica je po svojoj prirodi neformalna životna zajednica koja je po svojim učincima izjednačena s brakom no ne podliježe bilo kakvoj prethodnoj „provjeri“, pa za osobe pod skrbništvom postoji opasnost da budu iskorištene i izložene raznim manipulacijama u svrhu zlouporabe njihovog stanja. Pravni položaj zajednice obiteljskog života dviju osoba istoga spola, kao i postupak sklapanja i prestanka životnog partnerstva, uređen je Zakonom o životnom partnerstvu osoba istoga spola.

Uz članak 26.

Ovim člankom briše se obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka, uvažavajući načelo dobrovoljnosti kao temeljno načelo obiteljske medijacije.

Uz članak 27.

Ovim člankom dopunjuje se odredba članka 323. stavka 3. izričitim propisivanjem da će se u postupku obveznog savjetovanja u slučaju saznanja o postojanju obiteljskog nasilja zakazati i provesti odvojeni razgovori sa strankama, a u drugim slučajevima ostavljena je mogućnost Hrvatskom zavodu za socijalni rad da procijeni svrhovitost zajedničkog sastanka, kao i mogućnost stranaka da iz opravdanog razloga zahtijevaju odvojene razgovore u postupku obveznog savjetovanja.

Uz članak 28.

S obzirom na to da se napušta obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka, ovim člankom, mijenja se sadržaj izvješća Hrvatskoga zavoda za socijalni rad po okončanju obveznog savjetovanja na način da spremnost svake stranke na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji više nije sastavni dio navedenog izvješća. Stavkom 3., iz ranije navedenih razloga, mijenja se i točka 6. članka 324. Obiteljskog zakona, koja ovim Zakonom postaje točka 5.

Uz članak 29.

S obzirom na to da se napušta obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka, uređuje se da informiranje bračnih drugova koji se namjeravaju razvesti o obvezi odaziva prvom sastanku obiteljske medijacije ako nisu postigli sporazum, odnosno plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi više nije sastavni dio sadržaja obveznog savjetovanja prije razvoda braka.

Uz članak 30.

Ovim člankom izričito se propisuje da se obiteljska medijacija neće provoditi u slučajevima postojanja tvrdnji o obiteljskom nasilju.

Uz članak 31.

Ovim člankom uređeno je usklađivanje odredbe članka 346. sa zakonom kojim se uređuje izvanparnični postupak.

Uz članak 32.

Ovim člankom brisana je odredba stavka 3. članka 360. Obiteljskog zakona budući da je odredbom stavka 2. istoga članka omogućeno djetetu izražavanje mišljenja u nazočnosti stručne osobe koja obuhvaća i posebnog skrbnika. Navedenom odredbom u dostatnoj se mjeri osigurava da će dijete doista biti u mogućnosti, u odgovarajućim uvjetima i uz odgovarajuću pomoć, izraziti svoje mišljenje. Stavkom 3. je izmijenjeno pozivanje u stavku 6. koji predloženim zakonom, zbog renumeracije stavaka, postaje stavak 5.

Uz članak 33.

S obzirom na to da se napušta obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka, uređuje se da tužitelj uz tužbu radi razvoda braka više nije dužan priložiti dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije. Radi navedenog, stavkom 2. izmijenjena je i odredba stavka 5. članka 379. Obiteljskog zakona te brisana odredba stavka 7. istoga članka.

Uz članak 34.

Ovim člankom, članak 392. Obiteljskog zakona usklađuje se sa zakonom kojim se uređuje parnični postupak.

Uz članak 35.

Ovim člankom, stavkom 1. točkom 4. propisuje se da će sud prije donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem uzeti u obzir postojanje obiteljskog nasilja radi usklađivanja Zakona s Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. S obzirom na to da se napušta obveza sudjelovanja bračnih drugova na prvom sastanku obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka, intervenira se u točku 1. stavka 2. navedenog članka na način da se briše dio norme o spremnosti roditelja na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji.

Uz članak 36.

Ovim člankom uređeno je usklađivanje predmetne odredbe sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 57/22. i 88/22. - ispravak).

Uz članak 37.

Ovim člankom mijenja se pravni izričaj na način da se sumnja zamjenjuje postojanjem opasnosti koja može dovesti do određivanja mjera kojima se osigurava provedba odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem. Navedeni izričaj doprinosi jasnoći norme i pravnoj sigurnosti.

Uz članke 38. i 39.

Ovim člancima, odredbe članaka 422. i 428. Obiteljskog zakona usklađuje se sa zakonom kojim se uređuje parnični postupak.

Uz članak 40.

Ovim člankom usklađuje se članak 447. Obiteljskog zakona s odredbom članka 45. Zakona o izvanparničnom postupku („Narodne novine“, broj 59/23.) koji prihvaća reviziju po prethodnom dopuštenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske kao temeljni tip revizije i u izvanparničnom postupku.

Uz članak 41.

Napuštanjem zabrane roditelja da upravljaju sredstvima koja su stečena djetetovim radom iz članka 98. stavka 2. Obiteljskog zakona, nameće se potreba reguliranja neslaganja roditelja i djeteta glede upravljanja sredstvima stečenim djetetovim radom te se stoga ovim člankom, na predloženi način, dopunjuje odredba članka 478. stavka 1.

Uz članak 42.

Ovaj članak upućuje na osobe iz članka 120. Obiteljskog zakona kod saslušanja u postupku radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta iz članka 493. stavka 4. Obiteljskog zakona radi jasnoće pravne norme, a u svrhu osiguranja ujednačenog tumačenja i primjene navedene odredbe.

Uz članak 43.

Ovim člankom uređuje se očevidnik osoba lišenih poslovne sposobnosti, kako bi se tehnički omogućilo povezivanje očevidnika u sustavu socijalne skrbi i sustavu pravosuđa i uprave, u svrhu pravovremene i sveobuhvatne zaštite osoba lišenih poslovne sposobnosti i operativnosti postupanja.

Uz članke 44. i 45.

Ovim člancima uređeno je usklađivanje članaka 514. i 523. sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

Uz članak 46.

S obzirom na to da su centri za socijalnu skrb prestali s radom 31. prosinca 2022., a njihove poslove je dana 1. siječnja 2023. preuzeo Hrvatski zavod za socijalni rad u skladu s člankom 317. Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 18/22.), ovim člankom se u cijelom tekstu Obiteljskog zakona mijenja naziv centra za socijalnu skrb u Hrvatski zavod za socijalni rad, u odgovarajućem broju i padežu.

Uz članak 47.

Ovim člankom uređuje se obveza ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi i ministra nadležnog za poslove pravosuđa da u propisanom roku od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donese odgovarajuće provedbene propise

Uz članak 48.

Ovim člankom uređuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona u odnosu na važeći Zakon nije potrebno dodatno osigurati financijska sredstva.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Na 19. sjednici Hrvatskoga sabora, održanoj 9. studenoga 2023., donesen je zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona. Hrvatski sabor uputio je predlagatelju primjedbe, prijedloge i mišljenje radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Konačni prijedlog zakona usuglašen je s prihvaćenim prijedlozima i primjedbama iznesenim u raspravi pred radnim tijelima Hrvatskoga sabora i u raspravi na sjednici Hrvatskoga sabora, te je dodatno nomotehnički dorađen izričaj pojedinih odredbi sukladno primjedbama Odbora za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora i to u člancima: 2., 6. (ranije 7.), 24. (ranije 22.), 27. (ranije 25.), 28. (ranije 26.), 29. (ranije 27.), 32. (ranije 30.), 33. (ranije 31.) i 46. (ranije 43.). S obzirom na prihvaćene prijedloge i izvršene izmjene, došlo je do promjena u numeraciji i rasporedu članaka.

Osim navedenoga nomotehničkog usklađivanja, u Konačni prijedlog zakona unesene su dodatne promjene kako je navedeno u nastavku.

Tijekom rasprave u Hrvatskome saboru iznesene su primjedbe i sumnja na mogućnost zlouporabe instituta priznanja majčinstva, posebno u odnosu na mogući rizik u vezi sa zamjenskim majčinstvom, koje je zakonskim propisom u Republici Hrvatskoj zabranjeno, te je

slijedom istaknutih primjedbi dorađena odredba članka 3. (ranije članka 4.) Prijedloga zakona, kojom se dodaje članak 58.d (ranije 58.c), na način da se u članku 58.d stavku 4. propisuje da će ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom propisati sadržaj, oblik i način utvrđivanja prethodnog mišljenja za priznanje majčinstva, a koje prethodno mišljenje sukladno predloženom zakonu daje Hrvatski zavod za socijalni rad. Istim se osigurava dodatni zaštitni mehanizam u odnosu na rizike i dvojbe koje se mogu pojaviti prilikom priznanja majčinstva te će se provedbenim propisom propisati sadržaj i oblik prethodnoga mišljenja i način njegova utvrđivanja u svrhu razrade odredbe zakona radi primjene i pravne sigurnosti postupanja.

Nadalje, u članku 3. Konačnog prijedloga zakona, u odnosu na dodavanje članka 58.b (ranije 58.a), ranije predloženi stavak 4. je brisan u svrhu postizanja pravne sigurnosti u pogledu odgovarajuće primjene zakonskih odredbi utvrđivanja majčinstva priznanjem.

Nadalje, izvršeno je usklađivanje odredbi na način da se propisuje i upis podataka u evidenciju o državljanstvu u vezi s posvojenjem djeteta, s obzirom na to da je pored dosadašnjeg upisa u maticu rođenih, potrebno promjenu izvršiti i u odnosu na evidenciju o državljanstvu, u svrhu zaštite osobnih podataka posvojenoga djeteta u odnosu na pravne učinke posvojenja, te su slijedom toga dodane odredbe i isto uređeno člancima 21., 22. i 23. Konačnog prijedloga zakona.

Također, propisuje se odredba da će sud po službenoj dužnosti upisati u očevidnik osoba lišenih poslovne sposobnosti podatke iz pravomoćnog rješenja o lišenju poslovne sposobnosti i pravomoćnog rješenja o vraćanju poslovne sposobnosti, odnosno o pravnim učincima navedenih rješenja ako oni nastupaju prije pravomoćnosti, kao i promjenu podataka upisanih u očevidnik. Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati oblik, sadržaj i način vođenja očevidnika te će pravilnik donijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona (članak 43. i 47. stavak 3. Konačnog prijedloga zakona). Ovim uređenjem se tehnički omogućuje povezivanje očevidnika u sustavu socijalne skrbi i sustavu pravosuđa i uprave, u svrhu pravovremene i sveobuhvatne zaštite osoba lišenih poslovne sposobnosti, stvaranju pravne sigurnosti i operativnosti postupanja.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Primjedbe Kluba zastupnika SDP-a i Kluba zastupnika Centra, Glas-a i Stranke s imenom i prezimenom te saborskih zastupnica Martine Vlašić Iljkić i Marijane Puljak, u odnosu na propisivanje iznimke potpunoga lišenja poslovne sposobnosti i prijedlog da se isto ne propisuje, nisu prihvaćene. Naime, prijedlog zakona uzima u obzir Odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske, Broj: U-I-3941/2015 i dr. od 18. travnja 2023., kojom je, između ostaloga, utvrđeno kako je lišenje poslovne sposobnosti već i u ranijim propisima bilo predviđeno kao institut kojim se štite osobe koje zbog svojeg zdravstvenog stanja nisu u mogućnosti štiti svoja prava i interese. Tako je odredbom članka 221. važećeg Obiteljskog zakona propisano da skrbnička zaštita mora biti primjerena, individualizirana te u skladu s dobrobiti štitenika. Ustavni sud Republike Hrvatske je u svom utvrđenju naveo kako je dvojbeno postiže li se taj cilj zakonodavnim isključivanjem i same mogućnosti da se u pojedinim izuzetnim slučajevima ipak te osobe potpuno liši poslovne sposobnosti te da takvo rješenje svakako mora biti iznimka i izricati se u najtežim slučajevima, ali se ne može isključiti nužnost da se u pojedinim slučajevima takve osobe moraju potpuno lišiti poslovne sposobnosti upravo zbog toga što uslijed svoga zdravstvenog stanja nisu uopće sposobne skrbiti o svojim pravima i interesima.

Dakle, radi se o osobama koje su posve onemogućene u uspostavljanju bilo kakvog smislenog kontakta s drugom osobom i nisu u mogućnosti uopće izraziti svoju volju. Takve su osobe uslijed vlastitog zdravstvenog stanja, objektivno spriječene u bilo kakvom sudjelovanju u društvu, pa bi stoga i njihova zaštita trebala biti postavljena na drukčijim osnovama od zaštite osoba s invaliditetom čije je sudjelovanje u društvu, uslijed zdravstvenog stanja, samo u određenoj mjeri ograničeno, ali ne i potpuno onemogućeno.

Nije prihvaćena primjedba zastupnice Marijane Puljak u ime Kluba zastupnika Centra, Glas-a i Stranke s imenom i prezimenom, u odnosu na predloženu izmjenu članka 234. stavka 1. Obiteljskog zakona, kojom se brišu riječi „o kojima je dužna skrbiti se“, a u kojoj primjedbi zastupnica ističe da se predloženom izmjenom apsolutno proširuju socijalne indikacije za lišenje poslovne sposobnosti ograničenjem koje je uvedeno donošenjem novog Obiteljskog zakona 2015., te da je u odnosu na ugrožavanje drugih osoba moguće primijeniti blaže mjere nego što je to institut lišenja poslovne sposobnosti, kao na primjer prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu. Navedenu primjedbu nije moguće prihvatiti s obzirom na to da je dostatna pretpostavka za lišenje poslovne sposobnosti činjenica da punoljetna osoba svojim ponašanjem ugrožava prava i interese ne samo osoba o kojima je dužna skrbiti se, nego i svih drugih osoba, jer se takva razina zaštite treba pružiti i svim drugim osobama. Naime, ukoliko postoji ugrožavanje prava i interesa osoba o kojima je osoba za koju je pokrenut postupak radi lišenja poslovne sposobnosti dužna skrbiti se, utoliko je potrebno osigurati zaštitu i drugim osobama koje su ugrožena postupkom ili djelovanjem navedene osobe.

Nije prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika Mosta da se ukloni odredba o utvrđivanju majčinstva priznanjem. Zastupnica Marija Selak Raspudić je u ime Kluba zastupnika Mosta prigovorila prijedlogu utvrđivanja majčinstva priznanjem, navodeći da je ponovno vraćanje instituta priznanja majčinstva ogroman rizik u pravnom poretku za sve one koji ga žele zloupotrijebiti za nedopuštene prakse poput surogat majčinstva te da se u stranci Most protive i ne odobravaju propisivanje priznanja majčinstva unatoč Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske, smatrajući da će isto stvoriti pravnu nesigurnost u obiteljsko pravnim odnosima i da se isto kosi s temeljnim načelima pravnog poretka. Predlagatelj ističe da se predloženim zakonom u obiteljsko zakonodavstvo ponovo uvodi priznanje majčinstva i time omogućuje djetetu da na jednostavan i djelotvoran način stekne saznanja o svom porijeklu od majke, te se djetetu omogućava razrješavanje osobnih stanja i obiteljskih odnosa. Problem zaobilaženja odredbe članka 31. Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji („Narodne novine“, broj 86/12.), kojom je propisana zabrana zamjenskog majčinstva se ne može rješavati ukidanjem mogućnosti priznanja majčinstva koji je legitiman način utvrđivanja podrijetla djeteta, uspostave odnosa roditeljske skrbi i u konačnosti zasnivanja obiteljskog života između majke i djeteta. Upravo stoga, radi sprječavanja zlouporaba, za upis priznanja majčinstva kao kontrolni mehanizam, u svakom pojedinom slučaju, kada nema podataka o majci djeteta, potrebno je prethodno mišljenje Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Isti će u svakom konkretnom slučaju ispitati obiteljske prilike i provjeriti okolnosti koje doista upućuju da je određena žena majka djeteta. Predložena odredba o utvrđivanju majčinstva priznanjem dodatno je uređena na način da se propisuje da će ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom propisati sadržaj, oblik i način utvrđivanja prethodnog mišljenja za priznanje majčinstva.

Nije prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika Možemo!, koji je iznijela zastupnica Ivana Kekin, da se u članku 7. (ranije članku 8.), u odnosu na predloženu izmjenu članka 84. stavka 4. Obiteljskog zakona, propiše izuzeće za slučajeve nasilja. Predmetna odredba je opća odredba kojom se propisuje pravo djeteta na ostvarivanje osobnih odnosa i stjecanja prava na informacije te izneseni prijedlog ne može biti predmet uređenja te odredbe.

Nije prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika Možemo!, koji je iznijela zastupnica Ivana Kekin, da se u odnosu na izmjenu članka 95. stavka 2., izričito navede da ne postoji dužnost i odgovornost roditelja koji stanuje s djetetom da omogućava i potiče ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, kada drugi roditelj ugrožava nasiljem bilo dijete bilo svog partnera, sadašnjeg ili bivšeg, kao i propisivanje da je za isto mjerodavna izjava žrtve o proživljenom nasilju. Ističe se da je predloženom odredbom, u svrhu zaštite interesa djeteta, svakako obuhvaćen i svaki vid nasilja u obitelji, koji će se naravno, nedvojbeno uzeti u obzir i biti od utjecaja na pitanje odgovornosti i dužnost roditelja u odnosu na poticanje ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem. Upravo se time i iskazuje da je interes djeteta prvenstveno mjerodavan za održavanje odnosa djeteta s drugim roditeljem te se isto izričito propisuje. Predloženom izmjenom se jača zaštita prava i interesa djeteta, predmet uređenja je upravo održavanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem te je u okviru toga svakako neophodno osigurati odgovarajuću razinu zaštite djetetu u svakom slučaju kada ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem nije u interesu djeteta.

Nije prihvaćena primjedba i prijedlog Kluba zastupnika Možemo!, koji je iznijela zastupnica Ivana Kekin, da se propiše da u slučaju bilo kojega oblika nasilja u obitelji plan zajedničke roditeljske skrbi i zajednička skrb nisu prihvatljivi, te da se obvezno savjetovanje ne provodi u slučaju nasilja u obitelji. Predlagatelj ističe da se predloženim zakonom uređuje da se u postupku obveznog savjetovanja provode odvojeni razgovori s roditeljima te isto ne bi ovisilo više o procjeni stručnog tima Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Predložena izmjena članka 323. Obiteljskog zakona omogućuje odgovarajuće postupanje u svrhu provođenja postupka obveznog savjetovanja, uzimajući u obzir značajne okolnosti koje su od utjecaja na isto. Sukladno članku 320. stavku 1. Obiteljskog zakona, obvezno savjetovanje je postupak koji se provodi u propisanim slučajevima. Obvezno savjetovanje se provodi radi pomoći članovima obitelji da donesu sporazumne odluke o obiteljskim odnosima vodeći posebnu brigu o zaštiti obiteljskih odnosa u kojima sudjeluje dijete te o pravnim posljedicama nepostizanja sporazuma i pokretanju sudskih postupaka u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta. Obvezno savjetovanje je sastavni dio postupka radi donošenja odluke o skrbi za dijete, kao i u drugim propisanim postupcima, te se time daje roditeljima mogućnost da se dogovore o svim bitnim odlukama o obiteljskim odnosima, kako bi, ukoliko postoji suglasnost postigli odgovarajući dogovor prihvatljiv za oboje roditelja. Svakako se predloženom izmjenom članka 323. stavka 3. Obiteljskog zakona osigurava odgovarajuće postupanje, na način da će se, kada postoji saznanje o nasilju u obitelji, zakazati i provesti odvojeni razgovori sa strankama, čime se pruža sigurnost strankama, međutim potpunim isključenjem obiteljskoga savjetovanja bi se onemogućilo roditeljima da svojom odlukom urede svoje odnose i postignu dogovor.

Prijedlog Kluba zastupnika Možemo! da se u članku 35. (ranije članak 33.), u odnosu na izmjenu članka 416. stavka 1. propiše i činjenica „povijesti nasilja“ kao mjerodavna za odlučivanje suda prije donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem nije prihvaćena, s obzirom na to da predlagatelj smatra da je predložena izmjena odredbe u odnosu na činjenicu postojanja obiteljskog nasilja dostatna i mjerodavna za donošenje odluke suda.

Ostale primjedbe i prijedlozi izneseni tijekom saborske rasprave nisu prihvaćeni budući da nisu bili vezani uz predmet i sadržaj ovoga predloženog zakona. Također, nisu prihvaćeni prijedlozi i primjedbe koje nisu predmet uređenja Obiteljskog zakona.

S obzirom na Odluku Ustavnoga suda Republike Hrvatske od 18. travnja 2023. i činjenicu da ukinute odredbe Obiteljskoga zakona prestaju važiti 31. prosinca 2023., a uzimajući u obzir da prestanak važenja citiranih odredbi može dovesti u pitanje zaštitu prava građana, a osobito djece te primjenu Obiteljskog zakona i njegovu cjelokupnu opstojnost, bilo je neophodno žurno pristupiti nužnim izmjenama i dopunama Obiteljskoga zakona u svrhu njegova usklađivanja s Ustavom Republike Hrvatske i važećim propisima, a sve s krajnjim ciljem pravovremenoga donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona i njegova stupanja na snagu. Isto je osobito važno jer se radi o propisu koji uređuje iznimno osjetljivo područje obiteljskog prava te utječe na veliki broj adresata te pristup izmjenama i dopunama Zakona koji bi obuhvatio širi opseg od nužnih izmjena i dopuna nije bilo moguće i ostvarivo u kratkom vremenskom razdoblju do vremena prestanka važenja ukinutih odredbi i potrebe stupanja na snagu izmjena i dopuna Obiteljskog zakona, te bi takvo postupanje ugrozilo zaštitu prava građana. Predloženim zakonom se Obiteljski zakon usklađuje s mjerodavnim odredbama Ustava Republike Hrvatske, Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, broj 3/18.), drugim propisima te se jezično i nomotehnički uređuju istaknuta pitanja obiteljskopraavnog uređenja.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA,
KOJE SE MIJENJANJU ODNOSNO DOPUNJUJU**

Članak 54.

(1) Bračni drugovi koji imaju zajedničko maloljetno dijete dužni su prije pokretanja sudskog postupka radi razvoda braka sudjelovati u obveznom savjetovanju sukladno odredbama članka 321. do 328. ovoga Zakona.

(2) Ako se bračni drugovi iz stavka 1. ovoga članka namjeravaju razvesti na temelju sporazuma, dužni su sastaviti plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

(3) Ako ne sastave plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi do okončanja obveznog savjetovanja, bračni drugovi su dužni pristupiti prvom sastanku obiteljske medijacije, osim u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.

(4) Bračni drug koji ne pristupi prvom sastanku obiteljske medijacije sukladno odredbi stavka 3. ovoga članka ne može podnijeti tužbu radi razvoda braka.

(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka, bračni drugovi imaju pravo na tužbu radi razvoda braka u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.

Presumpcija majčinstva

Članak 58.

Djetetovom majkom smatra se žena koja ga je rodila.

Članak 59.

(1) Ako se majčinstvo ne može utvrditi prema članku 58. ovoga Zakona, majčinstvo se utvrđuje sudskom odlukom sukladno odredbama ovoga Zakona.

(2) Tužbu radi utvrđivanja majčinstva može podnijeti:

1. dijete

2. žena koja sebe smatra majkom djeteta ili

3. centar za socijalnu skrb.

(3) Ako osoba za koju se tvrdi da je majka djeteta nije živa, tužba radi utvrđivanja majčinstva podnosi se protiv njezinih nasljednika.

(4) Rokovi za podnošenje tužbe radi utvrđivanja majčinstva propisani su odredbama članka 383. stavka 1., članka 385. stavka 1. i članka 386. i 387. ovoga Zakona.

Presumpcija bračnog očinstva i iznimke

Članak 61.

- (1) Djetetovim ocem smatra se majčin muž ako je dijete rođeno za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka.
- (2) Ako je majka djeteta u razdoblju do tristo dana od prestanka braka smrću, sklopila kasniji brak, muž majke iz posljednjega sklopljenog braka smatra se ocem djeteta.
- (3) Muškarac koji se smatra ocem djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka razvodom ili poništajem može uz pristanak majke i majčina muža priznati dijete.
- (4) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka muškarac koji se smatra ocem djeteta može, uz pristanak majke i majčina muža iz kasnijeg braka priznati dijete.
- (5) Na priznanje očinstva iz stavaka 3. i 4. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o priznanju očinstva.

Članak 84.

- (1) Dijete ima pravo na skrb za život i zdravlje.
- (2) Dijete ima pravo na sigurnost i odgoj u obitelji primjeren svojim tjelesnim, psihološkim i drugim razvojnim potrebama.
- (3) Dijete ima pravo živjeti sa svojim roditeljima, a ako roditelji žive razdvojeno, dijete ima pravo na roditeljsku skrb obaju roditelja.
- (4) Dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim bliskim osobama s kojima ne stanuje, kao i pravo na točnu informaciju o važnim okolnostima u vezi s roditeljima i drugim bliskim osobama, sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (5) Dijete ima pravo na izbor obrazovanja i zanimanja i pravo na zapošljavanje u skladu sa svojim sposobnostima i svojom dobrobiti.

Članak 95.

- (1) Roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, osim ako mu je to zabranjeno ili ograničeno sudskom odlukom.
- (2) Roditelj koji stanuje s djetetom ima dužnost i odgovornost omogućivati i poticati ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.
- (3) Roditelji su dužni omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s osobama koje su mu osobito bliske.

(4) Roditelji imaju pravo, dužnost i odgovornost nadzirati dijete u njegovu druženju s drugim osobama, kao i komunikaciju na društvenim mrežama, odnosno drugim oblicima elektroničke komunikacije te mu zabraniti druženja i komunikaciju koja nisu u skladu s djetetovom dobrobiti.

Članak 98.

(1) Roditelji ne smiju upravljati imovinom djeteta koju je dijete naslijedilo ili mu je darovana ako je ostavitelj ili darovatelj svojom voljom tako odredio.

(2) Roditelji ne smiju upravljati sredstvima koja su stečena djetetovim radom.

(3) Za raspolaganje vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima djeteta, dijete ili roditelji moraju zatražiti odobrenje suda u izvanparničnom postupku sukladno članku 101. ovoga Zakona.

Članak 108.

(1) Kad roditelji ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb, odluke koje su bitne za dijete, kao i suglasnosti dužni su donijeti, odnosno dati sporazumno.

(2) Odluke koje su bitne za dijete odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta sukladno članku 100. stavku 1. ovoga Zakona i zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta sukladno članku 101. ovoga Zakona.

(3) Odluke iz stavka 1. ovoga članka koje su bitne za dijete mogu biti i druge odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta kao što je ostvarivanje osobnih odnosa s djetetu bliskim osobama, izvanredni medicinski postupci ili liječenje te izbor škole za koje odluke se smatra da je drugi roditelj dao svoju suglasnost.

(4) Iznimno od stavaka 1. do 3. ovoga članka, ako se radi o neodgodivoj medicinskoj intervenciji, primjenjuju se odredbe posebnog propisa kojim se uređuje zaštita prava pacijenata.

Članak 119.

(1) Dijete ima pravo ostvarivati osobne odnose s roditeljem s kojim ne stanuje, a roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, neovisno o njegovu pravu na ostvarivanje roditeljske skrbi.

(2) Roditelj i druge osobe koje stanuju s djetetom i skrbe se o djetetu dužne su omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljem s kojim ne stanuje te se suzdržavati od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s tim roditeljem.

(3) Roditelj koji ne stanuje s djetetom nema pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom jedino ako mu je to odlukom suda zabranjeno.

Članak 124.

- (1) Sud može u odluci iz članka 413. stavka 1. ovoga Zakona ili u izvanparničnom postupku pokrenutom na prijedlog djeteta, roditelja, ili centra za socijalnu skrb odrediti da se osobni odnosi djeteta s roditeljem ostvaruju pod nadzorom stručne osobe koju imenuje centar za socijalnu skrb.
- (2) U odluci kojom određuje mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud određuje vrijeme te mjesto ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem koje mora biti prikladno za dijete, a može se odrediti i nazočnost drugog roditelja ili djetetu bliske osobe.
- (3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti samo privremeno, u trajanju do šest mjeseci računajući od dana kada centar za socijalnu skrb imenuje osobu koja će obavljati nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa.
- (4) U iznimno opravdanim okolnostima mjera nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta s roditeljem iz stavka 3. ovoga članka može se produžiti za idućih šest mjeseci.
- (5) Na temelju pravomoćne odluke suda o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta pod nadzorom centar za socijalnu skrb rješenjem će imenovati stručnu osobu (voditelja nadzora) pod čijim će se nadzorom ostvarivati osobni odnosi djeteta s roditeljem.
- (6) Centar za socijalnu skrb će rješenjem razriješiti voditelja nadzora ako neuredno ispunjava svoje obveze te imenovati novog voditelja nadzora.
- (7) Protiv rješenja iz stavaka 5. i 6. ovoga članka može se izjaviti žalba ministarstvu nadležnom za socijalnu skrb. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
- (8) Stručna osoba koja obavlja nadzor iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na naknadu za obavljanje nadzora kao i na naknadu opravdanih troškova prijevoza koji nastanu u provođenju nadzora.

Članak 130.

- (1) Dijete ima pravo sudjelovati i izraziti svoje mišljenje u svim postupcima procjenjivanja i određivanja mjera kojima se štite njegova prava i dobrobit.
- (2) U postupcima u kojima se određuju mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta tijela koja određuju mjere rješenjem će dopustiti djetetu koje je navršilo četrnaest godina da iznosi činjenice, predlaže dokaze, podnosi pravne lijekove i poduzima druge radnje u postupku ako je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.
- (3) U postupku radi određivanja mjera iz nadležnosti suda djetetu se imenuje posebni skrbnik sukladno članku 487. ovoga Zakona.
- (4) U postupku određivanja mjera za zaštitu djeteta mogu sudjelovati te biti saslušane osobe koje su važne u djetetovu životu.

Članak 132.

(1) Svatko je dužan prijaviti centru za socijalnu skrb povredu djetetovih osobnih i imovinskih prava. Povreda osobnih prava podrazumijeva osobito: tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zloporabe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje djeteta.

(2) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku prijave iz stavka 1. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja prijave.

(3) Sud i centar za socijalnu skrb, roditelji i druge osobe ili ustanove socijalne skrbi kojima je povjereno ostvarivanje skrbi o djetetu dužni su međusobno surađivati i obavještavati se o radnjama poduzetima na temelju prijave iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Sud pred kojim se vodi prekršajni ili kazneni postupak, državni odvjetnik, kao i policija dužni su o pokretanju postupka u vezi s povredom nekoga djetetova prava ili o noćnim izlascima djeteta mlađeg od šesnaest godina u roku od dvadeset i četiri sata obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta.

(5) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku obavijesti iz stavka 4. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja obavijesti.

(6) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će pravilnikom način vođenja očevidnika i dokumentacije u vezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području primjene odredaba ovoga Zakona o roditeljima i djeci.

Članak 160.

Dužnosti osobe, ustanove socijalne skrbi ili udomiteljske obitelji kojima je povjerena svakodnevna skrb o djetetu uređene su posebnim propisima.

Članak 161.

(1) Fizička, odnosno pravna osoba kod koje je dijete smješteno dužna je u roku od petnaest dana od smještaja djeteta prijaviti djetetovo boravište na temelju sudske odluke.

(2) Centar za socijalnu skrb nadležan prema djetetovu boravištu će uz stručnu podršku i suradnju s centrom za socijalnu skrb nadležnim prema prebivalištu, odnosno boravištu roditelja nadzirati skrb o djetetu i osiguravati mu potporu. Roditelju i djetetu centar za socijalnu skrb davat će upute i pomagati im da se uklone uzroci koji su doveli do izdvajanja djeteta iz obitelji te svaka tri mjeseca procjenjivati primjerenost skrbi o djetetu i ponašanje roditelja i djeteta.

(3) S obzirom na okolnosti slučaja, pomoć i potpora mogu biti planirani tako da budu više usmjereni na jačanje djetetove neovisnosti negoli na jačanje roditeljskih sposobnosti da se skrbe o djetetu ako je to razmjerno djetetovoj dobi, stupnju razvoja te potrebama i mogućnostima.

(4) Centar za socijalnu skrb će poticati ostvarivanje osobnih odnosa između djeteta, roditelja i drugih članova djetetove obitelji ili djetetu bliskih osoba, u skladu s djetetovom dobrobiti.

Članak 168.

(1) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, roditelji imaju sva prava i dužnosti u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu.

(2) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom i plaćati uzdržavanje za dijete.

(3) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, dijete ima dužnost ponašati se u skladu s odlukom suda i uputama osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb, odgoj i liječenje djeteta.

(4) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim bliskim osobama sukladno odluci suda i uputama osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb, odgoj i liječenje djeteta.

Članak 171.

Osim u slučaju iz članka 170. ovoga Zakona, sud u izvanparničnom postupku roditelja može lišiti prava na roditeljsku skrb:

1. ako je napustio dijete

2. ako je dijete izloženo nasilju među odraslim članovima obitelji

3. ako na temelju izvješća centra za socijalnu skrb proizlazi da roditelj ne poštuje mjere, odluke i upute koje je radi zaštite prava i dobrobiti djeteta prethodno donio centar za socijalnu skrb ili sud

4. ako na temelju izvješća i procjene centra za socijalnu skrb proizlazi da bi povratak djeteta u obitelj nakon provedene mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta predstavljao ozbiljnu opasnost za djetetov život, zdravlje i razvoj

5. na temelju pravomoćne presude kojom je roditelj osuđen za neko od sljedećih kaznenih djela počinjenih na štetu svog djeteta:

- kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), osim kaznenih djela: povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209., oduzimanja djeteta ili maloljetne osobe iz članka 210., promjene obiteljskog stanja iz članka 211. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.)
- kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), osim kaznenih djela: dvobračnosti iz članka 167., omogućavanja sklapanja nedozvoljenog braka iz članka 168., omogućavanja izvanbračnog života s djetetom iz članka 170., povrede dužnosti i uzdržavanja iz članka 172., promjene obiteljskog stanja iz članka 175. i povrede privatnosti djeteta iz članka 178. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12. i 56/15.) ili

6. ako su mentalne sposobnosti roditelja u tolikoj mjeri ograničene da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi, pri čemu je ugrožena dobrobit djeteta.

Članak 172.

(1) Rješenje o lišenju prava na roditeljsku skrb sud donosi u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja, centra za socijalnu skrb ili državnog odvjetnika za mladež.

(2) Centar za socijalnu skrb je uz prijedlog za lišenje prava na roditeljsku skrb dužan sudu dostaviti izvješća i procjene na kojima temelji svoj zahtjev, a državni odvjetnik za mladež, pravomoćnu presudu na temelju koje je roditelj osuđen za kaznena djela iz članka 171. točke 5. ovoga Zakona.

(3) Kad postupak pred sudom pokreću ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka, izvješće i procjenu iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb podnosi u roku od osam dana od dana od kad to sud od njega zahtijeva.

Članak 190.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog centra za socijalnu skrb donijeti rješenje koje nadomješta pristanak roditelja za posvojenje:

1. ako roditelj dulje vrijeme zlorabljuje ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava ili svojim ponašanjem pokazuje nezainteresiranost za dijete, a posvojenje bi bilo za dobrobit djeteta
2. ako roditelj zlorabljuje ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava u kraćem razdoblju u tolikoj mjeri da postoji vjerojatnost da mu se više neće moći trajno povjeriti skrb o djetetu ili
3. ako je roditelj nesposoban u tolikoj mjeri da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi i nema izgleda da će se dijete podizati u obitelji bližih srodnika, a posvojenje bi bilo za dobrobit djeteta.

(2) Sud će odbaciti prijedlog za donošenje rješenja koje nadomješta pristanak roditelja za posvojenje iz stavka 1. točke 1. ovoga članka ako centar za socijalnu skrb roditelja prethodno nije upozorio, odnosno upoznao s mogućnošću izricanja mjere intenzivne stručne pomoći prema članku 189. ovoga Zakona ili ako od dana upozorenja nisu protekla tri mjeseca, odnosno ako od prve radnje radi utvrđivanja adrese stanovanja roditelja nisu protekla tri mjeseca u slučaju kad nije bilo moguće dati upozorenje zbog nepoznate adrese stanovanja roditelja.

Članak 213.

(1) Izreka rješenja centra za socijalnu skrb kojom se zasniva posvojenje sadrži:

1. za posvojenika: osobno ime i prezime, spol, dan, mjesec, godinu i sat rođenja, mjesto rođenja, nacionalnost i državljanstvo, godinu i redni broj upisa u matici rođenih

2. za roditelje: osobni identifikacijski broj, osobno ime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje te prebivalište i adresu stanovanja roditelja
3. za posvojitelje: osobni identifikacijski broj, osobno ime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje, prebivalište i adresu stanovanja
4. određenje da se posvojitelji upisuju, odnosno ne upisuju kao roditelji i
5. određenje da se djetetu ima odrediti novi osobni identifikacijski broj koji će se upisati u maticu rođenih, ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta.

(2) Ako je zasnivanjem posvojenja došlo do promjene osobnih podataka posvojenika, izreka rješenja sadrži i nove osobne podatke.

(3) U rješenju iz stavka 1. ovoga članka odredit će se da će se posvojitelji upisati u maticu rođenih kao roditelji djeteta, osim ako centar za socijalnu skrb utvrdi da to nije u interesu djeteta.

(4) Za određenje da se posvojitelji upisuju kao roditelji potreban je pristanak posvojenika koji je navršio dvanaest godina života.

Članak 214.

(1) Protiv rješenja o zasnivanju posvojenja stranka može podnijeti žalbu ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi.

(2) Posvojenje je zasnovano kad rješenje o posvojenju postane pravomoćno.

(3) Centar za socijalnu skrb dužan je pravomoćno rješenje o posvojenju odmah dostaviti nadležnomu matičaru radi upisa u maticu rođenih djeteta, kao i centru za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta posvojitelja.

Upis osobnih podataka na temelju posvojenja u maticu rođenih

Članak 215.

(1) U maticu rođenih posvojitelji se upisuju kao roditelji ako je to određeno rješenjem iz članka 213. ovoga Zakona.

(2) U maticu rođenih djeteta matičar će upisati bilješku o izvršenom posvojenju uz napomenu da se na temelju toga upisa više ne izdaju isprave.

(3) Nakon toga matičar će izvršiti novi temeljni upis činjenice rođenja prema podacima iz rješenja o posvojenju sukladno članku 213. stavku 1. ovoga Zakona.

(4) Matičar će djetetu upisati u maticu rođenih novi osobni identifikacijski broj ako je to određeno rješenjem iz članka 213. ovoga Zakona.

Članak 234.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku punoljetnu osobu koja se zbog duševnih smetnji ili drugih razloga nije sposobna brinuti o nekom od svojih prava, potreba ili interesa, ili koja ugrožava prava i interese drugih osoba o kojima je dužna skrbiti se, u tom dijelu lišiti poslovne sposobnosti.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka ne može biti potpuno lišena poslovne sposobnosti.

(3) Prije donošenja rješenja o lišenju poslovne sposobnosti sud će pribaviti stručno mišljenje vještaka odgovarajuće grane medicine o zdravstvenom stanju osobe za koju je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti i o utjecaju toga stanja na njezine sposobnosti zaštite svojega pojedinog prava ili skupine prava, ili na ugrožavanje prava i interesa drugih osoba.

(4) Rješenjem o lišenju poslovne sposobnosti sud će odrediti radnje i poslove koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti u odnosu na osobno stanje te imovinu.

(5) Radnje i poslovi koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti i koji se odnose na osobno stanje su davanje izjava ili poduzimanje radnji koje se odnose na promjenu osobnog imena, sklapanje i prestanak braka, roditeljstvo, odluke o zdravlju, mjestu prebivališta, odnosno boravišta, zapošljavanju i drugo, osim ako nije ovim Zakonom drukčije određeno.

(6) Radnje i poslovi koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti i koji se odnose na imovinu su raspolaganje i upravljanje imovinom, plaćom ili drugim stalnim novčanim primanjima, osim ako nije ovim Zakonom drukčije određeno.

(7) Rješenjem o lišenju poslovne sposobnosti u slučaju iz stavka 6. ovoga članka odredit će se točan iznos plaće, odnosno stalnog novčanog primanja preko kojega štićenik ne može samostalno raspolagati te označiti imovinu i točan iznos, ako je to prikladno, kojom štićenik ne može samostalno raspolagati i upravljati, odnosno preko kojeg iznosa ne može samostalno raspolagati i upravljati.

(8) Ako je osoba lišena poslovne sposobnosti roditelj djeteta, u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb nastupa mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi sukladno članku 114. ovoga Zakona.

(9) Za poslove koji nisu određeni u odluci iz stavka 4. ovoga članka osoba lišena poslovne sposobnosti ima poslovnu sposobnost te ih može samostalno poduzimati.

Članak 258.

Samo štićenik, neovisno o dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti, osim ako je ovim Zakonom drukčije propisano, može donijeti sljedeće odluke o osobnim stanjima:

1. priznanje očinstva
2. pristanak za priznanje očinstva
3. pristanak za sklapanje braka

4. pristanak za razvod braka
5. pristanak za stupanje u životnu zajednicu s osobama različitog ili istog spola te prestanak tih zajednica
6. pristanak za posvojenje, sukladno odredbama ovoga Zakona, osim u slučajevima u kojima sud donosi odluku koja zamjenjuje pristanak roditelja sukladno članku 190. stavku 1. ovoga Zakona
7. odluku o prekidu trudnoće i
8. odluku o sudjelovanju u biomedicinskim istraživanjima.

Članak 320.

- (1) Obvezno savjetovanje je postupak koji se provodi u slučajevima propisanim ovim Zakonom.
- (2) Obiteljska medijacija je postupak u kojemu članovi obitelji sudjeluju dobrovoljno.
- (3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, obavezan je prvi sastanak obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka.

Članak 323.

- (1) Obvezno savjetovanje pokreće se na zahtjev stranke koji se podnosi centru za socijalnu skrb u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik.
- (2) Centar za socijalnu skrb je dužan nakon primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja zakazati sastanak i pozvati stranke.
- (3) Iznimno, ako centar za socijalnu skrb procijeni da u okolnostima konkretnoga slučaja zajednički sastanak ne bi bio svrhovit ili ako to jedna ili obje stranke iz opravdanih razloga zahtijevaju, zakazat će se i provesti odvojeni razgovori sa strankama.

Članak 324.

- (1) Po okončanju obveznog savjetovanja centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti izvješće u kojem se navodi:
 1. tko je sudjelovao u postupku
 2. spremnost svake stranke na sporazumno rješavanje spora
 3. spremnost svake stranke na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji
 4. tko namjerava pokrenuti sudski postupak
 5. ako se provodi obvezno savjetovanje prije pokretanja postupka radi razvoda braka, jesu li bračni drugovi upoznati s pravnim posljedicama nepostizanja sporazuma, odnosno plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 327. ovoga Zakona i

6. tvrdnje o obiteljskom nasilju, ako se navode, te ocjena o mogućnosti ravnopravnog sudjelovanja stranaka u postupku obiteljske medijacije.

(2) Izvješće o obveznom savjetovanju dostavlja se strankama prema pravilima o osobnoj dostavi najkasnije u roku od šezdeset dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja prije pokretanja postupka radi razvoda braka, a najkasnije trideset dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom sukladno ovom Zakonu.

(3) Izvješće o obveznom savjetovanju vrijedi šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati obvezni sadržaj izvješća o obveznom savjetovanju, način provođenja obveznog savjetovanja, kao i dužnosti članova stručnog tima u provođenju obveznog savjetovanja.

(5) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će pravilnikom način vođenja očevidnika i dokumentacije u vezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području braka i odnosa u braku.

Članak 325.

(1) Sadržaj obveznog savjetovanja prije razvoda braka je:

1. upoznavanje bračnih drugova o mogućnosti bračnog savjetovanja
2. upoznavanje bračnih drugova o pravnim i psihosocijalnim posljedicama razvoda braka u odnosu na njih i djecu
3. upućivanje bračnih drugova da su dužni voditi računa o djetetovoj dobrobiti prigodom uređenja spornih obiteljskih odnosa
4. upoznavanje bračnih drugova sa sadržajem plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i pružanje pomoći ako to zahtijevaju
5. upoznavanje s prednostima obiteljske medijacije i informiranje bračnih drugova o dostupnim obiteljskim medijatorima
6. informiranje bračnih drugova koji se namjeravaju razvesti o obvezi odaziva prvom sastanku obiteljske medijacije ako nisu postigli sporazum, odnosno plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i
7. upoznavanje bračnih drugova s postupkom radi razvoda braka pokrenutog tužbom jednog od bračnih drugova sukladno članku 327. ovoga Zakona.

(2) U slučajevima iz članaka 326. i 328. ovoga Zakona, uzimajući u obzir okolnosti slučaja, na sadržaj obveznog savjetovanja ne primjenjuju se odredbe stavka 1. točaka 1., 4., 5. i 6. ovoga članka.

(3) U postupku obveznog savjetovanja može se djetetu omogućiti izražavanje mišljenja uz pristanak njegovih roditelja.

Članak 332.

(1) Obiteljska medijacija se ne provodi:

1. u slučajevima kada prema procjeni stručnog tima centra za socijalnu skrb ili obiteljskog medijatora zbog obiteljskog nasilja nije moguće ravnopravno sudjelovanje bračnih drugova u postupku medijacije
2. ako su jedan ili oba bračna druga lišeni poslovne sposobnosti, a nisu u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice postupka ni uz stručnu pomoć
3. ako su jedan ili oba bračna druga nesposobni za rasuđivanje i
4. ako bračni drug ima nepoznato prebivalište i boravište.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka na odgovarajući način primjenjuje se i na ostale članove obitelji koji sudjeluju u postupku medijacije.

Članak 346.

U postupcima iz ovoga dijela Zakona primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak i zakona kojim se uređuje prisilno ostvarenje tražbina, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 360.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o osobnim i imovinskim pravima i interesima djeteta sud će omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje, osim ako se dijete tome protivi.

(2) Sud će omogućiti djetetu da izrazi mišljenje na prikladnom mjestu i u nazočnosti stručne osobe, ako procijeni da je to s obzirom na okolnosti slučaja potrebno.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, djetetu mlađem od četrnaest godina sud će omogućiti da izrazi mišljenje putem posebnog skrbnika ili druge stručne osobe.

(4) Sud koji vodi postupak nije dužan utvrđivati mišljenje djeteta kad za to postoje posebno opravdani razlozi koji se u odluci moraju obrazložiti.

(5) Dijete iz stavka 1. ovoga članka mora biti obaviješteno o predmetu, tijeku i mogućem ishodu postupka na način koji je prikladan njegovoj dobi i zrelosti te ako to ne predstavlja opasnost za razvoj, odgoj i zdravlje djeteta.

(6) Obvezu obavještavanja djeteta iz stavka 5. ovoga članka imaju posebni skrbnik djeteta, sud ili stručna osoba centra za socijalnu skrb, ovisno o okolnostima slučaja, o čemu je sud dužan voditi računa.

(7) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način pribavljanja mišljenja djeteta.

Članak 379.

(1) Ako bračni drugovi imaju zajedničko maloljetno dijete, uz tužbu radi razvoda braka tužitelj je dužan priložiti izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije.

(2) Ako tužitelj iz stavka 1. ovoga članka uz tužbu podnese izvješće o obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će tužbu radi razvoda braka odbaciti.

(3) Ako tužitelj iz stavka 1. ovoga članka uz tužbu radi razvoda braka nije podnio izvješće o obveznom savjetovanju i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije, sud će pozvati tužitelja da ih podnese u skladu s danom uputom.

(4) Sud će odrediti rok od osam dana za podnošenje izvješća iz stavka 3. ovoga članka i upozoriti tužitelja na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.

(5) Smatrat će se da je tužba radi razvoda braka povučena ako izvješće o obveznom savjetovanju i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije ne budu podneseni u određenom roku iz stavka 4. ovoga članka, a ako ponovno bude podnesena tužba radi razvoda braka bez izvješća o obveznom savjetovanju i dokaza o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije, sud će odbaciti tužbu radi razvoda braka.

(6) Odredbe stavaka 1. do 5. ovoga članka u odnosu na podnošenje izvješća o obveznom savjetovanju ne odnose se na slučajeve u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje sukladno članku 326. ovoga Zakona.

(7) Odredbe stavaka 1. do 5. ovoga članka u odnosu na podnošenje dokaza o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije ne odnose se na slučajeve u kojima se ne provodi obiteljska medijacija sukladno članku 332. ovoga Zakona.

Članak 392.

Protiv drugostupanjske presude o utvrđivanju majčinstva ili očinstva dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

Članak 416.

(1) Prije donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem sud će:

1. omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje, sukladno odredbama ovoga Zakona
2. utvrditi na koji način je svaki od roditelja provodio vrijeme s djetetom i na koji način je ostvarivao roditeljsku skrb o djetetu prije pogoršanja obiteljskih odnosa i

3. po potrebi pribaviti nalaz i mišljenje centra za socijalnu skrb ili ovlaštenog sudskog vještaka.

(2) Sud će u postupku posebno cijeniti:

1. spremnost svakog od roditelja na suradnju u postupku obveznog savjetovanja ili spremnost na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji i
2. spremnost svakog od roditelja na poticanje ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.

(3) Spremnost na suradnju iz stavka 2. ovoga članka nije od važnosti u slučajevima obiteljskog nasilja.

Članak 417.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud je dužan:

1. upozoriti roditelje da je ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem od posebne važnosti za djetetovu dobrobit
2. poticati roditelje na postizanje sporazuma i sudjelovanje u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima obiteljskog nasilja i
3. ako izostane sporazum iz točke 2. ovoga stavka, voditi računa da mjesto na kojem će se ostvarivati osobni odnosi djeteta s roditeljem bude prikladno za dijete, uzimajući u obzir istodobno stvarne prostorne i vremenske mogućnosti roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

(2) Odluka suda mora sadržati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, a po potrebi i troškovima ostvarivanja osobnih odnosa roditelja s djetetom.

(3) Sud će u obrazloženje odluke unijeti pisano upozorenje o pravnim posljedicama nepoštivanja obveze omogućavanja ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, i to:

1. mogućnost izricanja novčane kazne u iznosu do trideset tisuća kuna
2. mogućnost izricanja zatvorske kazne od jednog dana do šest mjeseci te
3. mogućnost promjene odluke s kojim će roditeljem dijete stanovati.

Članak 418.

(1) Sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava provedba odluke ako posumnja da bi roditelj s kojim dijete stanuje odbijao postupati u skladu s odlukom o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, i to:

1. odrediti osobu koja će pomagati pri provedbi odluke ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem i
2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja s kojim dijete stanuje.

(2) Kad određuje mjere iz stavka 1. ovoga članka, sud posebno vodi računa o prijašnjem ponašanju roditelja s kojim dijete stanuje.

Članak 422.

Protiv drugostupanjske odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

Članak 428.

Protiv drugostupanjske odluke o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

Članak 447.

(1) Protiv drugostupanjskog rješenja kojim je žalba odbijena i prvostupanjsko rješenje potvrđeno ili kojim je ono preinačeno dopuštena je revizija samo ako je drugostupanjski sud u izreci svojeg rješenja odredio da je revizija protiv njega dopuštena.

(2) Drugostupanjski sud može odlučiti na način iz stavka 1. ovoga članka ako ocijeni da odluka o stvari ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(3) U obrazloženju rješenja kojom dopušta reviziju iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski će sud naznačiti zbog kojeg je pravnog pitanja dopušta i izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

(4) Ako je rješenje iz stavka 1. ovoga članka donio u povodu žalbe Vrhovni sud Republike Hrvatske, protiv takvog rješenja revizija nije dopuštena.

(5) O reviziji iz stavka 1. i žalbi iz stavka 4. ovoga članka odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u sastavu u kojemu odlučuje o reviziji protiv presude.

Članak 478.

(1) U postupku radi ostvarivanja pojedinih sadržaja roditeljske skrbi odlučuje se o:

1. medicinskim postupcima povezanim s rizicima teških posljedica za zdravlje djeteta sukladno članku 88. stavku 3. ovoga Zakona

2. obrazovanju djeteta sukladno članku 94. stavku 6. ovoga Zakona
3. raspolaganju prihodima od imovine djeteta sukladno članku 97. stavku 4. ovoga Zakona
4. upravljanju i zastupanju djeteta u vezi s vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima sukladno članku 98. stavku 3. i članku 101. stavku 1. ovoga Zakona
5. neslaganju roditelja o odlukama koje se odnose na bitna osobna prava djeteta sukladno članku 100. stavku 5. ovoga Zakona
6. neslaganju roditelja o odlukama koje su bitne za dijete sukladno članku 109. stavku 1. ovoga Zakona.

(2) U postupku radi mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih ili stvarnih zapreka odlučuje se o:

1. neslaganju roditelja ili roditelja i djetetova skrbnika oko zastupanja djeteta u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka sukladno članku 114. stavku 3. ovoga Zakona
2. mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka te njegovu prestanku sukladno članku 115. stavicima 1. i 4. ovoga Zakona i
3. povjeravanju ostvarivanja roditeljske skrbi drugom roditelju u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka sukladno članku 115. stavku 3. ovoga Zakona.

(3) U postupku radi povjeravanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog smrti roditelja koji je samostalno ostvarivao roditeljsku skrb odlučuje se o povjeravanju roditeljske skrbi drugom roditelju sukladno članku 116. stavku 2. ovoga Zakona.

(4) U postupku radi ostvarivanja osobnih odnosa odlučuje se o:

1. pravu na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta sukladno članku 112. stavicima 2. i 4. te članku 121. stavku 5. ovoga Zakona
2. ostvarivanju osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama iz članka 120. ovoga Zakona i
3. ograničenju ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 123. stavku 1. i članku 125. stavku 4. ovoga Zakona i
4. nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 124. stavku 1. ovoga Zakona.

Članak 493.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku rješenjem nadomjestiti pristanak roditelja, odnosno skrbnika za posvojenje djeteta u slučajevima propisanim člankom 190. stavkom 1. ovoga Zakona i člankom 192. stavcima 3. i 4. ovoga Zakona.

(2) Prijedlog za donošenje rješenja kojim se nadomješta pristanak roditelja podnijet će centar za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta roditelja.

(3) Prijedlog za donošenje rješenja kojim se nadomješta pristanak skrbnika podnijet će centar za socijalnu skrb koji je imenovao skrbnika.

(4) U postupku u povodu prijedloga iz stavka 1. ovoga članka sud će saslušati roditelja, odnosno skrbnika čiji se pristanak nadomješta, omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje uz primjenu članka 360. ovoga Zakona i po potrebi saslušati druge osobe koje su bliske s djetetom.

(5) Roditelja koji je lišen poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja sud je dužan prije saslušanja na prikladan način upoznati s pravnim i faktičnim posljedicama posvojenja.

(6) Dijete u postupku zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje sud. Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Dostava

Članak 501.

(1) Rješenje suda o lišenju poslovne sposobnosti dostavlja se predlagatelju, osobi koja se lišava poslovne sposobnosti, njezinu posebnom skrbniku i centru za socijalnu skrb.

(2) Sud će po službenoj dužnosti obavijestiti centar za socijalnu skrb o pravomoćnosti rješenja o lišenju poslovne sposobnosti, odnosno o pravnim učincima tog rješenja ako oni nastupaju prije pravomoćnosti.

Članak 514.

(1) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja odrediti ovrhu izricanjem i provođenjem:

1. novčane kazne do trideset tisuća kuna
2. zatvorske kazne u trajanju od jednog dana do šest mjeseci ili
3. prisilnog oduzimanja i predaje djeteta.

(2) Sredstva ovrhe iz stavka 1. ovoga članka mogu se odrediti i provesti protiv osobe koja protivno nalogu suda odbija predati dijete ili poduzima radnje s ciljem njegova skrivanja ili onemogućivanja provođenja odluke, protiv osobe kod koje se dijete nalazi i protiv osobe od čije volje ovisi predaja djeteta.

(3) Ako se svrha ovrhe nije mogla postići jednim od sredstava iz stavka 1. ovoga članka, sud može odrediti drugo sredstvo ovrhe iz tog stavka.

(4) U prijedlogu za ovrhu radi predaje djeteta ne mora biti označeno sredstvo ovrhe, a ako je označeno, sud nije vezan prijedlogom stranke.

Članak 523.

(1) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja odrediti ovrhu izricanjem i provođenjem:

1. novčane kazne do trideset tisuća kuna ili
2. zatvorske kazne u trajanju od jednog dana do šest mjeseci.

(2) U prijedlogu za ovrhu ne mora biti označeno sredstvo ovrhe, a ako je označeno, sud nije vezan prijedlogom stranke.